

Forslag

til

Lov om uddannelse af maskinister og maskinmestre.

Fremsat den 14. marts 1972 af *undervisningsministeren*.

§ 1. Maskinist- og maskinmesterskoler, der er godkendt i henhold til § 1 i lov om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler, kan indstille studerende til maskinisteksamen, maskinmestereksamen og udvidet maskinmestereksamen.

§ 2. Undervisningsministeren fastsætter adgangsbetingelser, undervisningsplaner og eksamensordninger.

§ 3. Undervisningen omfatter følgende fag:

1) til maskinisteksamen: elektroteknik, maskinlære, sundhedslære, søfartslovgivning og praktisk brandbekæmpelse.

2) til maskinmestereksamen: dansk, engelsk, matematik, fysik, kemi, maskinlære, elektroteknik, arbejdsledelse og tegning.

3) til udvidet maskinmestereksamen: driftsøkonomi, herunder bogføring, elektroteknik, maskinlære og tysk.

Stk. 2. Efter indstilling fra det i § 8 nævnte uddannelsesråd kan undervisningsministeren foretage ændringer i fagsammensætningen.

§ 4. For at kunne indstilles til maskinisteksamen skal vedkommende have gennemgået eller påbegyndt en praktisk uddannelse. Den, der har bestået maskinisteksamen uden at have afsluttet den praktiske uddannelse, vil først kunne få udleveret eksamensbevis som maskinist, når den praktiske uddannelse er fuldført.

Stk. 2. For at kunne indstilles til maskinmestereksamen skal vedkommede fremlægge eksamensbevis for maskinisteksamen.

Stk. 3. For at kunne indstilles til udvidet maskinmestereksamen skal vedkommende have bestået maskinmestereksamen.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan under særlige omstændigheder give adgang til de i § 1 nævnte eksaminer, uanset at den pågældende ikke opfylder betingelserne i stk. 1-3, når vedkommende kan dokumentere, at han på anden måde har erhvervet de nødvendige kvalifikationer.

§ 5. Undervisningsministeren nedsætter en eksamenskommission bestående af en formand og mindst 3 andre medlemmer. Medlemmerne skal have maskinteknisk eller elektroteknisk uddannelse, og mindst ét medlem skal have været sejlende maskinmester.

Stk. 2. Medlemmer af eksamenskommissionen må ikke være ansat ved eller være medlem af bestyrelsen for skoler, på hvilke de i § 1 nævnte eksaminer afholdes.

Stk. 3. Eksamenskommissionen udarbejder eksamensopgaver og afholder eksaminerne.

§ 6. Undervisningsministeren kan beskikke censorer.

Stk. 2. En lærer eller forstander må ikke være censor for eksaminander, der har fået undervisning ved den skole, hvor læreren eller forstanderen er ansat.

§ 7. Den, der har bestået en af de i § 1 nævnte eksaminer, modtager et af eksamenskommissionen udfærdiget eksamensbevis.

§ 8. Undervisningsministeren nedsætter et uddannelsesråd for maskinist- og maskinmesteruddannelsen. Formanden og de øvrige medlemmer, der bl. a. skal omfatte repræsen-

tanter for de interesserede organisationer inden for skibsfartserhvervet, for skolerne og for de studerende, beskikkes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Uddannelsesrådet skal afgive udtalelser i spørgsmål, der af undervisningsministeren forelægges dette vedrørende maskinist- og maskinmesteruddannelsen. Udtalelser fra rådet skal indhentes i spørgsmål om væsentlige ændringer i uddannelsen. Rådet kan selv optage uddannelsesspørgsmål til behandling og afgive indstilling herom til undervisningsministeren.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter rådets forretningsorden.

§ 9. Loven træder i kraft den 1. august 1972.

Stk. 2. Lov nr. 210 af 7. juni 1958 om eksaminer for skibsmaskinmestre m. m. ophæves.

Stk. 3. Studerende, der har påbegyndt uddannelsen inden lovens ikrafttræden, kan dog fortsætte uddannelsen og aflægge eksamen efter den hidtil gældende ordning.

§ 10. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

A. Almindelige bemærkninger.

I. Nuværende ordning.

Reglerne om uddannelse af maskinister og maskinmestre samt om den udvidede maskinmestereksamen findes i lov nr. 216 af 7. juni 1958 og i anordning og bekendtgørelser udstedt i henhold hertil.

Uddannelsen til *maskinisteksamen* har til formål i forbindelse med en foreskrevet fartstid at kvalificere til erhvervelse af søneringsbevis som skibsmaskinist i henhold til lov nr. 208 af 1. juni 1958 om skibes bemanning. Det er efter den gældende lov normalt en forudsætning for at kunne optages på maskinist-skole, at ansøgeren har aflagt svendeprobe i maskinarbejderbranchen eller anden godkendt branche, og at vedkommende kan godtgøre at have arbejdet mindst 1 år med maskinarbejde samt at have færdighed inden for forskellige fagområder. Uddannelsen varer $\frac{1}{2}$ år på dagskole. Bestået maskinisteksamen giver ikke lettelse ved overgang til andre uddannelser.

Uddannelsen til *maskinmestereksamen* har til formål i forbindelse med en foreskrevet fartstid at kvalificere til erhvervelse af søneringsbevis som skibsmaskinmester. Optagelsesbetingelserne er efter loven af 1958 de samme, som gælder for uddannelsen til maskinist, men uddannelsen til maskinmester er tilrettelagt på grundlag af, at eleverne har forudsætkaber, der svarer til teknisk forberedelseksamen med engelsk eller har gennemført et særligt tilrettelagt aspirantkursus. Reelt er dette således en supplerende adgangsbetingelse. Uddannelsen varer $1\frac{1}{2}$ år på dagskole.

Efter bestået maskinmestereksamen er der mulig-

hed for at aflægge *udvidet maskinmestereksamen*, der kvalificerer til betjening af større maskin- og kedelanlæg samt til opnåelse af rettigheder som autoriseret elektroinstallatør.

II. Ulemper ved den nuværende ordning og nedsættelse af udvalget.

I 1969-70 og 1970-71 er der sket et betydeligt fald i tilgangen til maskinistuddannelsen, uden at dette er modsvaret af et tilsvarende fald i behovet for maskinister. Allerede tidligere havde man imidlertid konstateret et behov for revision af uddannelserne på grund af den tekniske udvikling inden for skibsfarten, der har ført til konstruktion af større enheder med avanceret udstyr, og som følge heraf nedsatte undervisningsministeriet i 1967 et udvalg med den opgave at tage maskinist- og maskinmesteruddannelserne op til overvejelse og i forbindelse hermed fremkomme med forslag til en revision af de eksisterende uddannelser.

III. Udvalgets forslag.

Udvalget har i 1971 afgivet betænkning nr. 623. Udvalgets overvejelser fremgår af betænkningen side 5-13. På grundlag heraf har direktoratet for erhvervsuddannelserne udarbejdet udkast til lovforslag, der er optaget som bilag I i betænkningen, og man har ligeledes udarbejdet forslag til bekendtgørelser til udstedelse i tilslutning til loven.

Efter udvalgets vurdering har den svigtende tilgang til maskinistuddannelsen sammenhæng med den nedgang, der i de senere år har været i tilgangen til lærlingeuddannelserne inden for smede- og ma-

skinarbejderfaget, og med det forhold, at maskinistuddannelsen som nævnt ikke giver adgang til videregående uddannelse og således er en uddannelsesmæssig blindgyde.

Udvalget foreslår herefter, at uddannelsesstrukturen inden for området ændres således, at det bliver en betingelse for at indstille sig til maskinmesteruddannelsen, at vedkommende har bestået maskinisteksamen, mens det som hidtil for at indstille sig til den udvidede maskinmestereksamen kræves, at maskinmestereksamen er bestået. Der skabes herved en naturlig sammenhæng i uddannelsessystemet.

Mens der i den gældende lov er fastsat ret specificerede adgangsbetingelser, foreslås der i den nye lov givet undervisningsministeren en bemyndigelse til i øvrigt at fastsætte adgangsbetingelser. Det kræves efter lovforslaget blot som det normale, at den, der ønsker at indstille sig til maskinisteksamen, skal have gennemgået eller påbegyndt en praktisk uddannelse, og det er tanken ved bekendtgørelse at åbne mulighed for at tage andre praktiske uddannelser end lærlingeuddannelsen i betragtning som adgangsgivende. Samtidig er det af udvalget foreslået, at der ved bekendtgørelse skal kræves teoretiske kundskaber svarende til teknisk forberedelseseksamen med engelsk.

Der foreslås ligeledes i loven givet undervisningsministeren en bemyndigelse til at fastsætte undervisningsplaner og eksamensordninger. Dette indebærer, at der løbende kan foretages revisioner i takt med udviklingen, uden at det bliver nødvendigt at foretage lovændringer.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 9-13, men det bemærkes, at det heri anførte om nyordningen i videre omfang har relation til indholdet af de af udvalget foreslåede bekendtgørelser end til lovforslaget.

IV. Undervisningsministeriets stilling til udvalgets forslag.

Undervisningsministeriet kan tilslutte sig det udkast til lovforslag, der er optaget som bilag I i betænkningen, og nærværende lovforslag er praktisk taget identisk hermed bortset fra, at ikrafttrædelsesdatoen er ændret fra 1. april 1972 til 1. august 1972.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor under B.

B. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Herom henvises til betænkningen side 18.

Til § 2.

Herom henvises til betænkningen side 18.

Til § 3.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 4.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 5.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 6.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 7.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 8.

Herom henvises til betænkningen side 19.

Til § 9.

Man anser det for mest hensigtsmæssigt, at loven først træder i kraft den 1. august 1972.

C. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser.

Ved gennemførelsen af lovforslaget forventes det, at tilgangen til maskinistuddannelsen øges. Imidlertid har det hidtil været således, at over halvdelen af maskinmestrene i forvejen har taget maskinisteksamen, og da aspirantkurset til maskinmesteruddannelsen bortfalder ved nyordningen, går man ud fra, at udgifterne til uddannelserne ikke vil blive forøget. Ej heller forventes forslaget at medføre administrative konsekvenser.